

Entréhallen:

ETT HEM

Juan-Pedro Fabra Guemberena,

Linda Hofvander, Lap-See Lam,

Berit Lindfeldt, Sirous Namazi,

Petronella Petander, Helene Schmitz

9 april–21 augusti 2022

Ett hem har tillkommit som ett led i Thielska Galleriets pågående arbete med att undersöka platsens identitet, där vi spårar och förstärker dess dubbla funktion som både hem och galleri. I likhet med Signe Maria och Ernest Thiel gör vi detta i nära samarbete med samtidskonsten, och för att vidga perspektivet visas verk av sju konstnärer vilka alla på olika sätt reflekterar över vad ett hem är. Utställningen presenterar sammanlänkade men ändå tydligt olika exempel på vad ett hem kan vara och betyda, då som nu. Eftersom Thielska Galleriet blev museum redan 1925 handlar det främst om minnet av och föreställningar om ett hem. Hur behandlas detta i den samtida konsten?

En av utställningens utgångspunkter är Carl Larssons position på Thielska. Titeln *Ett hem* anspelar på hans kända svit akvareller från 1890-talet av hemmet/ateljén i Sundborn. Carl Larsson var en viktig konstnär för paret Thiel och är väl representerad i samlingen, som även rymmer ett exemplar av den första utgåvan av boken *Ett hem* (1899) och ett särskilt Carl Larssonrum.

Utställningen berättar om hem som inte längre är nåbara, kanske för att de har lämnats i all hast på grund av någon katastrof. Om hemmet som en ouppnåelig dröm eller tvärtom som en farlig plats präglad av otrygghet. Rum för minnet. Rum som håller på att försvinna eller som aldrig riktigt har funnits. Det rör sig om hem som signalerar förebild och förlust, trygghet och trauma.

Rum 1:

Hem och galleri

Signe Maria och Ernest Thiel flyttade in i sitt nya hem här på Blockhusudden julafton 1905. Arkitekten Ferdinand Boberg ritade villan när deras samling av nordisk samtidskonst hade vuxit sig för stor för våningen på Strandvägen. Kombinationen utställningsrum och hem var central. I ett samtal med Boberg sa Thiel: "Jag vill ha ett hem, dekorerat med tavlor på alla väggarna, det skall vara trivsamt, jag vill bo där." Husets dubbla funktion som hem och galleri gällde även i praktiken. Så tidigt som 1906 kunde utomstående besöka galleriet två dagar i veckan efter överenskommelse per telefon.

Paret Thiel bodde inte ensamma i sitt vita palats. De hade en tjänarstab på som mest tolv personer. Huset var uppdelat i en del för herrskapet och en för tjänstefolket där detta rum var en salong i Thiels privata våning.

Till konstsamlarnas nära vänner hörde Karin och Carl Larsson. Deras konstnärshem i Sundborn blev genom den populära boken *Ett hem* (1899) en förebild för många vad gäller heminredning och familjeliv. Så även för paret Thiel, vilket är extra tydligt i den ljusa och moderna stil som kännetecknar Signes Marias före detta syrum (en trappa upp), idag kallat Carl Larssonrummet.

Flytten till södra Djurgården blev inte riktigt vad makarna Thiel hade tänkt sig. Fram tills dess hade de levt ett hektiskt liv med många resor och ett rikt umgänge i Stockholms kulturliv, men efter en spektakulär invigningsfest i mars 1907 avtog umgängeslivet. Ekonomin blev ansträngd och deras till en början så passionerade relation börjar knaka i fogarna.

Omständigheterna förbättrades något när sonen Tage föddes 1909 men blev snart sämre igen. 1912 skaffade sig Signe Maria ett eget boende på Öland. Paret levde ömsom ifrån varandra, ömsom ihop. Inte heller dottern Inga-Marias (Lills) födelse 1913 kunde rädda situationen. Signe Maria avled kort därpå, 1915, till följd av en överdos morfin. Barnen var då sex och två år gamla.

Ernest Thiel bodde kvar på Blockhusudden med barnen till 1924 då hans sargade ekonomi tvingade honom att sälja hemmet och konstsamlingen till staten. Följande år öppnade

Thielska Galleriet som museum, men fortsatte ända fram till 2013 att vara ett hem för museets anställda.

Rum 2:

Berit Lindfeldt

Det är mycket som konstituerar ett hem. Platsen, sakerna och minnena. Människorna som har bott där och använt sakerna, skapat minnena. Den sortens vardaglighet är ett återkommande tema i Berit Lindfeldts konstnärskap. Men Lindfeldt påminner också om att vardagen kan gå i kras. Flera verk vittnar om förlustens långa efterverkningar, om att närstående personer som är en självklar del av ens vardag plötsligt kan försvinna. Med Signe Maria Thiel delar konstnären den tunga erfarenheten av att förlora ett barn.

I *Ett hem* visar Berit Lindfeldt ett antal skulpturer som kretsar kring hemmet, dels här i ett före detta sovrums rum, dels en trappa upp i Salongen, Munchsalen och Carl Larssonrummet. Det rör sig både om utifrån- och inifrånperspektiv. På en kavalett står en intrikat modell av en lägenhet som ger en överblick av ett hem. *Väggar* (2015) tillkom efter att konstnären hade tömt sitt barndomshem på Gärdet i Stockholm när hennes föräldrar hade gått bort. I ett annat verk har ett bords mittsektion kollapsat så att det liknar en vagg.

Med små förskjutningar låter Berit Lindfeldt former och funktioner glida över i varandra så att de korsbefruktas och finner nya, egna banor. I sina skulpturer och objekt utgår hon från till synes enkla material som redan har en historia, funktionsföremål som väcker associationer och igenkänning hos betraktaren. Här finns en omsorg om det välanvända och det uttjänta, en medvetenhet om att dessa ting har berättelser att förmedla.

Berit Lindfeldt (f. 1946) är utbildad vid Konstindustriskolan (1966–71) och Valand konstskola (1972–77) i Göteborg. Hon har haft många separatutställningar i Sverige och utomlands. På senare år märks utställningar på Liljevalchs (2014) och Konstakademien (2020). 2021 erhöll hon Moderna Museets Vänners skulpturpris.

Rum 3:

Lap-See Lam

Ett hem är inte alltid en bostad utan kan vara en känsla eller en speciell plats – ett galleri eller en restaurang. Lap-See Lams familj drev en kinakrog på Södermalm i Stockholm som på många sätt var hennes hem. När restaurangen skulle säljas kände hon ett starkt behov av att dokumentera en värld som håller på att försvinna, nämligen de svenska kinakrogarna från 1970-talet med sina typiska inredningar och rätter, ofta stiliserade tolkningar av Kina och det kantonesiska köket.

I utställningen visar Lap See-Lam 3D-skannade skulpturer från installationen *Phantom Banquet* (2020–2021), utförda med hjälp av en 3D-skanner på olika kinarestauranger i Sverige. Skannern kan känna av ett rum i 360 grader, men ser allt från ett särskilt perspektiv. Därför blir utskrifterna detaljerade från ett håll och tomma från ett annat. Både exakta och diffusa, likt minnen av en plats. I paret Thiels matsal på övre plan möter *Phantom Banquet Ghost* (2020), en sittande gäst skissad i neon.

Det viktiga i Lap-See Lams verk är inte den specifika plats som skildras, utan en sorts plats. I hennes konstnärskap lagras minnesbilder associativt på varandra och berättar om en alldeles särskild miljö, Kinarestaurangen. Lam utforskar hur den har uppstått, sett ut och vilken roll den har spelat för sina gäster, där många kanske har fått sina första intryck av Kina. Även Thielska Galleriet uppvisar en liknande exotism och huset har kallats för en "hvitklädd oriental". Arkitekten Ferdinand Boberg delade sin tids vurm för kinesisk byggnadskonst vilket inte minst syns på det glaserade takteglet.

Lap-See Lam (f. 1990) har en master från Kungl. Konsthögskolan i Stockholm (2020). Hon har medverkat i flera utställningar nationellt och internationellt sedan dess och hade i våras en stor separatutställning på Bonniers konsthall.

Rum 4:

Linda Hofvander

Ställd inför det svåra beslutet att behöva riva sitt föräldrahem började Linda Hofvander dokumentera hemmet och dess föremål i en svit verk som hon kallar *The Space of Things* (2021–2022). Materialet har genomgått förskjutningar som gör att ursprunget inte är alldeles uppenbart. De tyger konstnären fann i hemmet, lakan och gardiner, har förvandlats till remsor som hon sedan omsorgsfullt har sytt samman i former vilka alla utgår från något rum eller föremål. Ett golv, ett bord eller en sänggram. Uppspända på väggen fotograferade hon sedan av dessa färgstarka textilier. De näst intill monokroma bilderna är karakteristiska för Hofvander som ofta finner nonfigurativa motiv i det vardagliga.

Till utställningen *Ett hem* har Linda Hofvander återvänt till *The Space of Things* med förnyat intresse. De stora tygerna som från början mest var en station mellan föremålet och fotografiet har här på Thielska Galleriet fått en ny roll som skulpturer i den gamla matsalen på övre plan.

Linda Hofvander berör hur svårt det kan vara att skiljas från ett hem, men pekar också på det näst intill omöjliga i att minnas och att försöka bevara något som redan har förändrats. Hennes ömsinta sätt att bevara minnena genom olika lager av bearbetning påminner om en sorgprocess som ytterst också säger något om hur privata minnen är. Det som är abstrakt för en utomstående är mycket påtagligt för den som det berör.

Linda Hofvander (f. 1978) har en master från Högskolan för fotografi vid Göteborgs universitet (2010) och en kandidatexamen från London College of Communication vid University of the Arts London (2006). Hofvanders verk har visats på flera utställningar i Sverige och utomlands.

Sirous Namazi

Ibland måste hemmet överges. I Sirous Namazis fall handlade det om att lämna hemmet i all hast – det hus i Shiraz i Iran där han föddes kom att förstöras helt i de förföljelser som då pågick mot anhängare av Bahai, den religion som han tillhör. Då familjen Namazi återkom till hemmet efter oroligheterna var det så gott som uttraderat, som om angriparna trodde att

själva tanken på detta som ett hem skulle kunna försvinna. När Namazi var i nioårsåldern flydde han tillsammans med sin bror norrut och hamnade slutligen i Sverige.

I *Ett hem* visar Sirous Namazi verk ur serien *Twelve Thirty* (2014) som relaterar till hans egna och familjens minnen av barndomshemmet. Konstnären har återskapat olika föremål, där centrala delar såsom hemmets takkrona och matta (visas en trappa upp i Salongen), blandas med minnesbilder av mer trivial art såsom ett handfat och känslan av en spegel. Här finns också minnet av en dörr mot gården. I entrétrappan på övre plan möter ett mekaniskt verk, *Untitled (Doors)* (2021), där olika dörrar öppnas och stängs allteftersom hjulet roterar.

I Sirous Namazis verk blir det tydligt att det inte alltid är hemmets "viktigaste" delar som till syvende och sist bestämmer vad som skapar platsens karaktär. Här finner vi saker som oförhoppandes råkat fastna i minnet, orsakade av en traumatisk händelse. Det är föremål som hade kunnat finnas kvar i konstnärens omedelbara närhet, om inte förföljelse och flykt gjort dem onåbara.

Sirous Namazi (f. 1970) har en master från Konsthögskolan i Malmö (1998) och har haft många separatutställningar världen över. Han har även deltagit i flera biennaler, t.ex. i Aten och Venedig.

Helene Schmitz

När Helene Schmitz var i trettioårsåldern totalförstörde en brand det sekelskifteshus på Strandvägen i Stockholm där hon växte upp. Strax därpå fick hon möjlighet att dokumentera vad som återstod av våningen. Ett hem består alltid av spår från andra platser och tidigare hem. Här hade branden bestämt vilka spår som skulle få finnas kvar, bland annat föremål vi förknippar med ihågkommande och minnen: en magnifik spegel och några förkolnade böcker.

Helene Schmitz återvände flera gånger till våningen och resultatet blev fotosviten *Livingrooms* (1996). I utställningsrummet ser vi motiv från barndomshemmets matsal och detaljbilder på de brända böckerna. En trappa upp i Thielskas salong visar Schmitz en bild av en spiselkrans som nu hänger där det en gång fanns en eldstad. Tillsammans vittnar hennes fotografier om eldens enorma kraft, om sorg och förlust, men också om det vackra i förgängligheten.

Förlusten av föräldrahemmet klippte flera möjliga minnestrådar. Sakerna och lukterna som skulle kunna väcka minnen till liv, finns inte mer. De kan inte heller vandra vidare genom generationerna och skapa framtida minnen. Elden, soten och vattnet förvandlade rummen i Helene Schmitz' före detta hem till bärare av helt andra betydelser och referenser. Likt vanitasmotiv påminner *Livingrooms* oss om hur minnet självt förändras över tid och sakta försvinner. Ingenting varar för evigt.

Helene Schmitz (f. 1960) är fotograf och har ställt ut både nationellt och internationellt. På senare år märks utställningar på Prins Eugens Waldemarsudde, Dunkers kulturhus och House of Sweden i Washington DC. Hon har också gjort många fotoböcker och är aktuell med boken *1983*.

Rum 5:

Juan-Pedro Fabra Guemberena

Vad händer när man återvänder till ett hem som inte längre är ens eget? Vad återstår av det liv som en gång levdes där? Vad händer med minnet när det krockar med det som har förändrats? Denna sorts frågor om förskjutningar och förflyttningar återkommer i Juan-Pedro Fabra Guemberenas konstnärskap.

I *Ett hem* deltar Juan-Pedro Fabra Guemberena med verk som berör hemmet från två olika perspektiv. I fotosviten *El Complejo* (2006/2022) återvänder han till det hem i Uruguay som hans familj flydde från för att undkomma militärjuntan. De hamnade på en flyktingförläggning i Sverige och det gick många år innan någon kunde återse hemstaden Montevideo. Det förlorade hemmet väcker frågor om familjens flykt och förlust, men också om hur deras plötsliga försvinnande förstods av dem som blev kvar. Vart tog de vägen? Även installationen *Better Shelter* (2022) i Munchsalen kretsar kring flykt och hemlöshet.

I installationen *Semiotics of Confinement* (2020) är tilltalet direkt. Verket skildrar hur hemmet förvandlas till en otrygg plats när gemenskapen i den nära relationen förbyts i våld. Skulpturerna är uppbyggda av Ikeamöbler och block i ballistisk tvål, ett material som har samma densitet som människokroppen. Här finner vi avtryck av redskap som är vanliga i våld i hemmiljö. Bältesspännen, knivar och flaskor.

Med en mängd olika material och tekniker närmar sig Juan-Pedro Fabra Guemberena frågor om trygghet och hot, om förlorade hem, tillfälliga boningar och skydd. Det handlar om hem som inte riktigt är hem – inte i den bemärkelse av trygg, egen härd som enligt talesättet är guld värd.

Juan-Pedro Fabra Guemberena (f. 1971) har en master från Kungl. Konsthögskolan i Stockholm (2002) och ställer regelbundet ut världen över, i Sverige nyligen på Göteborgs konsthall (2020) och Moderna Museet (2022).

Petronella Petander

Ibland är ett hem inte mer än en dröm. En fantasi om en plats där vardagens trivialiteter fyller tillvaron och skapar trygghet. I Petronella Petanders konstnärskap spelar hemmet ofta den rollen. Fast inte direkt, utan förmedlat via saker och händelser som tas så för givna att de inte uppskattas. För den som står utanför kan till exempel tvättstugans tristess just bli den sortens fantasi. En situation så alldaglig att den nästan är omöjlig att värdera för den som är innanför. Men fantasin om tvättstugan rör ju inte själva akten, utan allt det omkring som gör den möjlig. Ett hem. En garderob med kläder. Sängar att bädda.

Petronella Petander deltar i utställningen med filmen *The Haven* (2020) där den gemensamma tvättstugan utgör centrum för berättelsen. Till verket visas också några stillbilder. Högst upp i huset, i Thielska Galleriets tornrum, finns även *Som en följd av andra händelser* (2022), ett ljudkonstverk som behandlar utanförskapets realitet genom en rad frågor.

Hemlöshet drabbar människor av många olika anledningar. En sak är dock gemensam: den som lever i hemlöshet saknar inte bara ett hem utan ställs också utanför sådana sammanhang som är självklara för alla andra. Petronella Petander återvänder till dessa frågor genom olika former av berättande, där historien långsamt växer fram, vare sig det sker i film, text eller i ljudformat. Ibland manifesteras verket i bild, ibland uppstår bilderna endast i publikens inre.

Petronella Petander (f. 1977) har en master från Konstfack (2020) och har sedan dess ställt ut på bland annat Bonniers konsthall och Moderna museet. Hon har också deltagit i många konst- och filmfestivaler utomlands.